

Univers Pedagogic

12 (989),
26 martie 2026

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

15,5 MILIOANE DE LEI PENTRU DIGITALIZAREA ȘCOLILOR ȘI GRĂDINIȚELOR DIN ȚARĂ

Un nou val de investiții în educație aduce tehnologia mai aproape de elevi și profesori. 290 de școli și grădinițe din întreaga țară vor fi dotate cu echipamente digitale moderne, în cadrul unui amplu program de modernizare susținut de Ministerul Educației și Cercetării și finanțat de Banca Mondială.

Peste 100 de mii de copii și aproximativ 15 mii de cadre didactice vor beneficia direct de noile dotări, valoarea totală a investiției depășind 15,5 milioane de lei. Inițiativa face parte din Proiectul „Îmbunătățirea Calității Educației”, un program strategic orientat spre creșterea accesului la resurse educaționale moderne. Instituțiile incluse în program au fost selectate în

urma unui concurs public, fiind parte dintr-un grup mai larg de 200 de școli și 200 de grădinițe eligibile pentru modernizare. Administrațiile acestora au avut libertatea de a decide asupra bunurilor necesare, iar o mare parte din echipamente au fost deja livrate pe parcursul anului trecut.

Noul lot include peste 1.600 de unități de bunuri educaționale: tehnică IT, echipa-

mente digitale și dispozitive interactive, menite să transforme procesul de predare într-unul mai atractiv și eficient. Aceste resurse vor permite utilizarea unor metode moderne de învățare, adaptate nevoilor actuale ale elevilor.

Investiția face parte dintr-un program mai amplu de reformă și dezvoltare a sistemului educațional. În ultimii ani, Ministerul Educației și Cercetării a direcționat peste 500 de milioane de lei către modernizarea infrastructurii școlare, digitalizare și îmbunătățirea serviciilor educaționale, în parteneriat cu organizații internaționale.

Prin aceste măsuri, autoritățile își propun să reducă decalajele dintre mediul urban și rural și să ofere tuturor elevilor șanse egale la o educație de calitate, adaptată erei digitale.

Consultări extinse pentru reconceptualizarea disciplinelor școlare

Ministerul Educației și Cercetării a organizat, pe durata lunii martie curent, un amplu proces de consultare dedicat revizuirii concepțiilor disciplinelor școlare. La discuții au fost invitați reprezentanți ai mediului academic și ai sistemului de învățământ general, reuniți atât în format fizic, cât și online.

Peste 4.000 de profesori, manageri educaționali și specialiști au luat parte la aceste sesiuni, contribuind activ la conturarea noilor direcții curriculare. În același timp, au fost colectate mii de sugestii și observații transmise prin intermediul platformelor online, semn că interesul pentru acest proces a fost unul ridicat.

Potrivit Corinei Lungu, șefa Direcției politice în învățământul general, dezbaterile au scos în evidență atât nevoia de ajustare a unor prevederi, cât și

importanța clarificării unor aspecte ce țin de organizarea procesului educațional și de pregătirea cadrelor didactice. Dialogul a permis, totodată, stabilirea unor pași concreți pentru etapa următoare.

În prezent, cele 31 de grupuri de lucru, formate din peste 240 de experți curriculari, lucrează la definitivarea acestor documente. Demersul este unul fără precedent pentru sistemul educațional național, întrucât astfel de concepții nu au mai fost aprobate anterior la nivel de disciplină.

După finalizare, aceste dezbateri vor constitui fundamentul pentru elaborarea noilor programe școlare, adaptate cerințelor actuale și orientate spre eficiențizarea procesului de predare și învățare. Procesul de elaborare descris supra a beneficiat de suportul UNICEF Moldova.

7 milioane pentru biblioteci și laboratoare literare în școli

Ministerul Educației și Cercetării anunță o investiție importantă în promovarea lecturii în rândul elevilor, alocând 7 milioane de lei pentru modernizarea bibliotecilor școlare și lansarea unei rețele de laboratoare literare.

Cea mai mare parte a fondurilor, 6,5 milioane de lei, va fi destinată achiziționării a circa 60.000 de cărți noi pentru bibliotecile din instituțiile de învățământ.

Alte 500.000 de lei vor susține activitatea laboratoarelor literare CHILL Network, un proiect menit să apropie elevii de literatura contemporană.

Proiectele vor fi implementate pe parcursul anului 2026. Primele 25 de laboratoare literare vor fi create în instituții de învățământ din Chișinău, selectate prin concurs.

Potrivit Adriană Cazacu, doarele de participare pot fi depuse în perioada 21 martie – 21 aprilie, iar rezultatele vor fi anunțate la sfârșitul lunii aprilie. Inițiativa

este realizată cu sprijinul EUNIC Moldova și al Institutul Cultural Român Mihai Eminescu, care contribuie la dotarea laboratoarelor cu resurse educaționale și colecții de carte.

De asemenea, Stella Avallone a anunțat sprijinul partenerilor internaționali prin donarea unor opere ale unor autori europeni consacrați.

Laboratoarele literare CHILL Network vor oferi elevilor posibilitatea de a participa la activități de scriere creativă, traducere, jurnalism sau teatru literar, contribuind la dezvoltarea gândirii critice și a creativității.

Continuă Campania de abonare, pentru anul 2026!

Dragi cititori,

Vă invităm să fiți alături de săptămânalul nostru și în anul 2026! Abonându-vă la *Univers Pedagogic pro*, veți beneficia cu fiecare ediție de: cele mai relevante informații din lumea educației, interviuri, reflecții și diverse materiale de analiză, utile pentru elevi, studenți, cadre didactice, manageri, alți specialiști și persoane interesate de tot ce ține de tărâmul fascinant al didacticii și instruirii.

Abonarea se face la sediile Oficiilor Î.S. „Poșta Moldovei”.

Fiți parte din comunitatea noastră și așa vă veți conecta la subiecte stringente, dar și la teme inedite ce contează pentru educație!

REFORMA STUDIILOR DOCTORALE PRINDE CONTUR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Modernizarea sistemului de doctorat din Republica Moldova avansează, în contextul reformelor asumate pentru următorii ani, cu accent pe creșterea calității și compatibilizarea cu practicile europene. În acest sens, Ministerul Educației și Cercetării a organizat, la mijlocul lunii martie, o serie de instruirii dedicate asigurării calității în învățământul superior.

Evenimentele au adus la aceeași masă decidenți din sistem, reprezentanți ai structurilor responsabile de cercetare și inovare, dar și experți din domeniul evaluării academice, inclusiv din cadrul Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare. Sesiunile au fost facilitate de Ligia Deca, care a prezentat instrumente și modele europene de evaluare a calității.

Discuțiile au pus accent pe stadiul actual al programelor doctorale și pe pașii necesari pentru a pregăti instituțiile în vederea evaluărilor externe. Totodată, participanții au analizat procedurile de autoevaluare, mecanismele de verificare externă și modul în care trebuie documentate aceste procese. Un element important al instruirilor

l-a constituit familiarizarea cu standardele ESG 2015, utilizate la nivel european pentru asigurarea calității. Au fost evidențiate atât practicile eficiente care pot fi replicate, cât și aspectele ce necesită îmbunătățiri în sistemul doctoral național.

Autoritățile consideră că aceste acțiuni vor facilita integrarea școlilor doctorale din țară în circuitul academic european. În același timp, ele contribuie la formarea unor specialiști mai bine pregătiți și la consolidarea legăturii dintre cercetare și dezvoltarea economică, în linie cu cerințele Spațiului European al Învățământului Superior și cu standardele promovate prin Registrul European pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior.

Știința și educația, în dialog internațional la Chișinău

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a dat startul, la 19 martie a.c., celei de-a XXVIII-a ediții a Conferinței Științifice Internaționale „Știința și educație: noi abordări și perspective”, un eveniment de referință pentru mediul academic, dedicat dialogului interdisciplinar și schimbului de bune practici în cercetare și educație. Ediția din acest an a reunit aproximativ 600 de cadre didactice universitare, cercetători, doctoranzi și specialiști din Republica Moldova și din importante centre universitare europene, confirmând anvergură internațională și relevanța științifică a conferinței.

Organizat în parteneriat cu instituții din România, Polonia, Cehia, Ucraina, Italia și Serbia, evenimentul reflectă deschiderea comunității academice către cooperare europeană și schimb de expertiză. Universități din orașe precum Iași, București, Cluj-Napoca, Cracovia, Praga sau Genova se regăsesc printre colaboratorii tradiționali ai acestui for științific.

Ceremonia oficială de deschidere a fost coordonată de: prorectorul pentru cercetare, Tudor Castraveț, Rectorul Universității, Alexandra Barbăneagră, a subliniat în discursul său rolul esențial al cercetării științifice și al dialogului interdisciplinar în dezvoltarea educației contemporane, evidențiind totodată prestigiul conferinței, devenite o platformă de întâlnire a excelenței academice.

Invitata de onoare, dr. habilitat Liliana Condricova, secretar științific general al Academiei de Științe a Moldovei, a apreciat complexitatea tematică a celor 16 secții și consecvența organizatorilor în privința menținerii tradiției acestui eveniment. Sesiunea plenară a inclus prelegeri susținute de șase raportori invitați din România, Serbia, Polonia și R. Moldova, care au abordat

teme actuale din domeniul educației și cercetării, oferind perspective integratoare și generând un interes sporit din partea auditoriului.

Un moment distinct al conferinței l-a constituit premiarea laureaților concursurilor „Cercetătorul anului 2025” și „Tânărul cercetător al anului 2025”, organizate în cadrul Universității. La prima categorie, premiile au fost acordate Maiei Boroșan (științe sociale) și Larisei Noroc (științe umanistice și arte). La cealaltă categorie, laureații sunt Lilia Turcan (științe sociale), Elena Gherasim (științe ale naturii) și Ludmila Moisei (științe umanistice și arte).

În cea de-a doua parte a zilei, lucrările au continuat în cadrul celor 16 secții tematice, unde participanții și-au prezentat rezultatele cercetărilor și au avut oportunitatea de a interacționa și de a

face schimb de experiență. De remarcat că programul științific acoperă un spectru larg de domenii, de la științele educației și management academic, până la digitalizare, psihologie, didactica disciplinelor, filologie, arte și design, reflectând complexitatea provocărilor contemporane din educație și cercetare.

Lucrările Conferinței au continuat pe 20 martie, încheindu-se cu adoptarea rezoluției finale, document ce a sintetizat principalele concluzii și direcții de dezvoltare conturate în cadrul dezbaterilor. Prin amploarea participării și diversitatea tematică, Conferința a reconfirmat rolul său de platformă esențială pentru consolidarea colaborării academice și promovarea dialogului științific internațional, contribuind la dezvoltarea continuă a spațiului educațional și de cercetare.

Peste 450 de elevi au descoperit viața de student la UPSC

Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, pe 21 martie curent, a devenit punctul de atracție pentru sute de elevi din întreaga țară, odată cu desfășurarea evenimentului „Ziua Ușilor Deschise”. Activitatea s-a înscris în Campania Națională Învățăm în Moldova și a

reunit peste 450 de tineri din raioanele Ialoveni, Cantemir și UTA Găgăuzia, dornici să-și contureze viitorul academic.

Organizat în două etape, evenimentul a oferit participanților o imagine autentică a vieții universitare. În aceea zi, holurile instituției

s-au transformat într-un spațiu dinamic de informare și orientare în carieră, unde elevii au putut interacționa direct cu profesori și studenți.

Vizitatorii au fost întâmpinați de administrația Universității și ghidați prin oferta educațională, beneficiind de materiale informative și explicații detaliate despre programele de studii. Cele opt facultăți, alături de Centrul de Ghidare și Consiliere în Carieră, au prezentat, în cadrul standurilor tematice, oportunitățile de formare profesională și dezvoltare personală disponibile la UPSC.

Un rol important l-au avut studenții voluntari și cadrele didactice, care au oferit informații despre viața de campus, burse, mobilități academice și perspectivele de angajare după absolvire. Dialogul deschis și atmosfera prietenoasă au contribuit la o experiență relevantă pentru viitorii absolvenți de liceu.

În a doua parte a programului, elevii au participat la activități demonstrative organizate în laboratoare și săli de curs, având ocazia să experimenteze direct procesul educațional universitar. Reprezentanți ai Universității

Pedagogice de Stat Ion Creangă au apreciat interesul ridicat al participanților și implicarea echipelor organizatorice, subliniind importanța unor astfel de inițiative în promovarea educației și orientării profesionale în rândul tinerilor.

Excelență la Concursul municipal „Pedagogul anului” 2026: Elena Voloc, locul I

- Ce a însemnat pentru dumneavoastră obținerea locului I la concursul municipal „Pedagogul anului”?

- Este mai mult decât o realizare personală; a fost o confirmare a unui parcurs profesional construit cu multă dedicare, perseverență, reflecție și responsabilitate față de elevi și față de întreaga comunitate educațională. Drumul care m-a condus către acest moment a fost lung și frumos – Școala Normală, două licențe, un masterat și mai multe cursuri de formare profesională. Am perceput acest rezultat ca pe o recunoaștere a unei munci desfășurate pe termen lung – a lecțiilor gândite cu sens, a proiectelor educaționale dezvoltate atât în sala de clasă, cât și dincolo de ea, a dorinței și a efortului constant de a transforma procesul educațional într-o experiență relevantă pentru elevii de astăzi. Distincția, în același timp, a fost un impuls pentru dezvoltare continuă. Ea mi-a confirmat că educația bazată pe dialog, colaborare și deschidere interdisciplinară produce impact real și m-a responsabilizat să continui să contribuie activ la modernizarea practicilor didactice. Totodată, aceasta a venit cu conștientizarea și responsabilitatea pregătirii pentru o nouă etapă a concursului – cea republicană. Consider că este cea mai valoroasă distincție și că fiecare cadru didactic ar trebui să treacă prin această experiență, fie doar la etapa instituțională.

- Care au fost elementele definitorii ale portofoliului prezentat în cadrul competiției?

- Portofoliul meu a reflectat, în primul rând, identitatea mea profesională: un echilibru între rigoare didactică și inovație pedagogică, între tradițional și modern. Elementele definitorii ale acestuia au fost: proiecte didactice transdisciplinare care conectează limba română cu educația civică, geografia, artele și studiile interculturale; utilizarea textului multimodal și a tehnologiilor educaționale pentru dezvoltarea competențelor de comunicare, a creativității și a abilităților de gândire critică; dovezi ale progresului elevilor și ale impactului activităților asupra motivației și implicării lor; evaluarea și adaptarea textului multimodal la necesitățile elevilor și la specificul disciplinelor predate; colaborări educaționale locale și internaționale, inclusiv prin proiectele Academiei „Educație fără Frontiere”. Un aspect esențial al portofoliului profesional interactiv a fost componenta reflexivă – analiza critică a propriei practici și capacitatea de a transforma experiența didactică în învățare profesională continuă.

- Ce emoții ați trăit în perioada 9-13 ianuarie, pe parcursul probei de concurs?

- A fost o perioadă intensă emoțional, caracterizată de concentrare maximă, responsabilitate, analiză didactică și dorința de a oferi tot ce am mai bun în plan pro-

Ofesoară de limba și literatura română cu 29 de ani de experiență ne împărtășește viziunea sa despre educație, inovație pedagogică și rolul literaturii în formarea generațiilor viitoare. Noi, cei de la Centrul Editorial „Univers Pedagogic”, ne bucurăm de fiecare dată când concursurile educaționale aduc în prim-plan dascăli de excepție – oameni care, prin profesionalism, dedicație și pasiune pentru educație, contribuie zi de zi la formarea noilor generații. De această dată, interlocutoarea noastră este Elena Voloc, profesoară de limba și literatura română la Instituția Publică cu Profil Arte Liceul Teoretic

„Ion și Doina Aldea-Teodorovici” din mun. Chișinău. La Concursul Municipal „Pedagogul anului” – ediția 2026, categoria „Profesorul anului”, aria curriculară „Limbă și comunicare”, dumneaei a obținut locul I, o distincție care confirmă un parcurs profesional construit cu perseverență, creativitate didactică și o profundă responsabilitate față de elevi. Vă invităm să descoperiți, în interviul de mai jos, viziunea sa despre educație, despre rolul profesorului în societatea contemporană și despre modul în care pasiunea pentru literatură poate deveni o adevărată punte între școală și viață.

fesional. Am trăit simultan emoții de anticipare și încredere, dar și o profundă bucurie a întâlnirii cu alți profesori dedicați. Colaborarea și diseminarea bunelor practici sunt un aspect important în activitatea unui cadru didactic. Fiecare probă a devenit pentru mine mai mult decât o evaluare – a fost o oportunitate de reflecție asupra propriului drum profesional. Fiecare etapă era urmată de o autoevaluare cu un înalt grad de autocritică, ceea ce mă determina să muncesc și mai mult la următorul pas, să aleg cu și mai multă atenție „instrumentele” pe care le voi utiliza/aplica. La final, am simțit satisfacția lucrului bine realizat și recunoștință față de sprijinul elevilor, colegilor, managerilor și familiei, care au fost o sursă reală de inspirație, energie și echilibru.

- Activați din 1997 în cadrul instituției. Ce v-a motivat să rămâneți fidelă acestui liceu atâția ani?

- Școala Medie de Cultură Generală nr. 59 a fost punctul de pornire al carierei mele profesionale imediat după absolvirea Universității de Stat din Moldova. Am rămas și sunt fidelă acestui drum și astăzi. Motivația mea principală a fost relația profundă construită cu comunitatea școlară. De-a lungul anilor, școala s-a reorganizat și liceul a devenit un spațiu al creșterii reciproce – elevii au evoluat, iar odată cu ei am evoluat și eu. Am găsit aici un mediu care mi-a permis să experimentez pedagogic, să inițiez proiecte, să cresc personal și profesional, contribuind la formarea unor generații diverse de elevi. Sentimentul de apartenență, colaborarea cu colegi dedicați și posibilitatea de a vedea impactul pe termen lung al educației asupra destinului elevilor au fost factori decisivi în continuitatea parcursului meu profesional. Am susținut întotdeauna că literatura este una dintre cele mai frumoase materii școlare predate, iar Profilul de Arte (statut al liceului) a făcut ca aceasta să înflorească.

- Promovați o educație centrată pe elev. Cum transpuneți concret acest principiu la clasă?

- Educația centrată pe elev se materializează, în practica mea, prin: diferențierea sarcinilor în funcție de nevoile, ritmul și stilul de învățare; utilizarea portofoliilor de învățare și a feedbackului continuu; învățarea prin proiecte și situații autentice; dezvoltarea autonomiei elevilor în alegerea temelor de explorare; dialog pedagogic și reflecție asupra procesului de învățare. Încerc să transform ora de limba și literatura română într-un spațiu de explorare și exprimare personală, unde elevii nu doar reproduc informații, ci construiesc sensuri și își dezvoltă identitatea intelectuală. Lecția devine spațiu unde elevii învață să integreze experiențele lingvistice și de lectură nu doar în contexte școlare, dar și în viața cotidiană. Nu uit niciodată că elevul de astăzi este absolventul de mâine, iar absolventul de mâine e cetățeanul de poimăine, de aceea aleg cu foarte mare grijă felul în care să-l cresc și să-l formez.

- Ce rol are interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea la lecțiile de limba și literatura română?

- Limba și literatura română oferă un cadru ideal pentru conexiuni interdisciplinare, deoarece textul literar reflectă realități istorice, sociale și culturale complexe. Integrarea interdisciplinară permite elevilor să înțeleagă literatura în context, iar

abordarea transdisciplinară îi ajută să aplice competențele dobândite pentru interpretarea problemelor reale. În practică, dezvolt proiecte care conectează conținuturile lingvistice și literare cu educația pentru media, identitatea culturală, migrația sau comunicarea interculturală, astfel încât învățarea să devină relevantă pentru viața contemporană. Școala nu trebuie să fie un spațiu care separă elevul de realitate, să-l facă să rățească în această realitate sau să nu se regăsească în ea. Școala este spațiul care trebuie să-l ancoreze în actualitate. Și noi, profesorii, suntem cei care le putem oferi „busola” de care au nevoie pentru a se orienta și pentru a-și croi propriul drum în armonie cu lumea care-l înconjoară.

- Ați menționat preocuparea pentru studiul textului multimodal. Ce reprezintă acesta și de ce îl considerați esențial în educația contemporană?

- Actualmente, contextul social, politic și cultural își impune indubitabil amprenta și asupra școlii. Viitorul lecturii și al scrisului este strâns legat de viitorul tehnologiilor. Este o realitate pe care nu o mai putem ignora. Astăzi, elevii citesc tot mai multe texte care conțin elemente din mai multe sisteme semiotice. Textul multimodal combină limba verbală cu imaginea, sunetul, elementele vizuale și digitale. Elevii de astăzi comunică într-un ecosistem informațional complex, iar alfabetizarea nu mai poate fi limitată la textul tipărit. Prin studiul textului multimodal dezvolt: gândirea critică; competențele de interpretare media; capacitatea de analiză a mesajelor digitale; exprimarea creativă în formate diverse. Astfel, ora de limba și literatura română devine un spațiu de formare a cetățenilor capabili să înțeleagă și să producă mesaje responsabile în societatea digitală. Lectura, analiza și interpretarea textelor multimodale astăzi le formează abilități pentru viitor.

- Sunteți implicată în activități ale Academiei Educație fără Frontiere (AEF). Cum vă ajută această experiență la dezvoltarea proiectelor educaționale?

- „La Academie suntem ferm angajați în construirea unei educații care transcende nu doar granițele fizice și mentale, ci și barierele vârstei. Aici, educația nu are frontiere, suntem toți elevi ai vieții: de la digitalizare la integrare europeană, de la dezvoltarea gândirii critice la educația pentru pace și incluziune socială, fiecare pas pe care îl facem este ghidat de valori fundamentale ale umanismului și eticii” (Victoria Stratan, președinte AEF).

La Academia Educație fără Frontiere credem în puterea educației de a depăși granițe, de a construi legături între oameni și de a transforma comunități. Suntem o platformă de colaborare dedicată promovării parteneriatelor educaționale internaționale, dialogului intercultural și implicării diasporei în dezvoltarea unei societăți educate, deschise și conectate global. Aici, învățarea devine experiență, iar diversitatea – o resursă esențială pentru inovare și progres. Această activitate îmi oferă acces la perspective educaționale internaționale și la colaborări interculturale valoroase. Astfel pot integra în activitatea didactică exemple de bune practici, metode inovatoare și proiecte bazate pe colaborare cu impact extins. În același timp, AEF este o platformă care vine în întâmpinarea nevoilor educaționale de formare a cadrelor didactice, la toate nivelurile de școlarizare, prin promovarea cooperării și oferirea de resurse educaționale utile atât pentru profesori/educatori, cât și pentru elevi. Experiența contribuie la dezvoltarea unor inițiative educaționale orientate spre dialog intercultural, mobilitate intelectuală și conectarea școlii la realitățile globale.

- Ce înseamnă pentru dumneavoastră colaborarea cu diaspora și interculturalitatea în educație?

- Colaborarea cu diaspora reprezintă o punte între experiențele educaționale locale și cele internaționale. Ea oferă elevilor oportunitatea de a înțelege diversitatea culturală și de a-și construi identitatea lingvistică și culturală proprie într-un context național și global.

Interculturalitatea, în viziunea mea, presupune educarea empatiei, toleranței, a respectului și a capacității de dialog. Elevii învață să privească diferența nu ca pe o barieră, ci ca pe o resursă de învățare și dezvoltare.

În același timp, proiectul internațional „DOR DE CASĂ”, autor și coordonator al căruia sunt eu, permite să se construiască acele punți atât de fragile și sensibile dintre părinții plecați la muncă peste hotare și copiii rămași acasă.

(Continuare în pag.4)

Vasile Bajan – cel ce dezleagă al vieții rost...

Poeziile lui Vasile Bajan, azi maturizate și pline de filosofie umană, mereu mi-au deschis noi orizonturi. După câteva versuri citite, a fost necesar să mă opresc din „mersul citirii”, pentru a-mi pregăti markererele, fiindcă am simțit că poetul urma să împărtășească cu cititorul cuvinte ce te impresionează, împarte gânduri și sentimente pe care le-aș fi găsit mult profunde și nescris de sentimentale. Ele conțin multă adâncime și fiecare vers este atât de bine ales și atât de artistic plasat, încât uneori revin la această rimă poetică pentru a absorbi din înțelepciunea sentimentală și îndoielile pe care le-a simțit și le-a sensibilizat, iar sfaturile verificăte-n timp par să vorbească direct pentru fiecare dintre noi. Ceea ce contează, este să trăiești, să simți, să crezi! Acesta este credo al vieții și dedicației lui Vasile Bajan. El trăiește prin întrebări și răspunsuri, prin care-și croiește viitorul, căci „Blestemul de-a mă naște din genune/ De câte ori în ea m-aș fi topit,/ Și iar, din nou cu-aceeași pasiune/ Să îndrăgesc ce îmi va fi răpit”, și încearcă sentimente pentru fiecare răspuns: „E început... sfârșit de început.../ Fără prezent și viitor, trecut/ O dragoste prin dragoste-a apus...”. Se străduie să descopere în fiecare vers, că „...m-ai iubit întreaga viață/ Mi-ai luat din viață tot ce am iubit./ Am fost moneda ta revers și față,/ Cu ea durerile mi le-am plătit...”.

Ceea ce am reușit din limba versificată este că lucrurile necesită timp, viața nu se desfășoară așa cum ne sunt așteptările, dar este necesar să avem încredere în ea, să nu o acceptăm ca pe o „cameră încuiată” sau o „carte scrisă într-o limbă străină”. În peisajul liricii create de tineri, încurajarea și promovarea este expresia sentimentelor noastre. Verdictul pe care-l pronunță Vasile Bajan în orice poezie este irevocabil. Vocea lui de tunet sparge timpul, ca să-și

pună sensibilă ureche pe „...nu ne oferim niciun răgaz/ Și tot visând la ziua cea de mâine,/ Uităm să prețuim clipa de azi”, iar „pleoapa ochilor cu lacăt... clipele-mi socoate și le adaogă la mâine,/ Când mă trec ușor prin vreme, iar vremea trece prin mine?”.

Prin sentimentele sale ne spune ce vede, ce simte, ce trăiește, ce iubește și ce pierde. Ades îl simt cu lira-n lacrimi. Nu face o poezie folosind formele simple, uzuale de expresie, sunt din cele mai dificile, depune o putere mare, ca să devină o creație mai strălucită. Nu se conturează pe motive generale, el își zugrăvește tristețea, dorința, gândurile trecătoare și credința într-o frumusețe cu o sinceritate profundă, tainică și smerită: „M-ai pedepsit să zbor după himere/ Crezând în van că am să te iubesc...”. Pentru el creația nu constituie o sărăcie literară sau o indiferență poetică. Acest tezaur lăuntric al aducerilor aminte este ridicat „Și parc-a fost cândva, ca niciodată,/ Și parcă este, parcă nici n-a fost.../ E viața-n căutare de-adăpost”. Versurile lui te îmbie de-a le cunoaște filosofia, căci „Cu tine toate-ncep și se încheie.../ În care Dumnezeu te-a conceput/ Ți-a dat și har, să lași aceeași urmă,/ A unui tainic, veșnic început”. L-am întrebat odată: „De unde-ți vin cuvintele? Din lumina

lăuntrică sau din adâncul spiritului? Din universul singur prin care muzica (căci face pianul) poate naște versuri contopite cu visuri?”. Răspunsul a fost prompt: „Este necesar să se desăvârșească orice impresie, orice sentiment și să aștepti cu adâncă smerenie și răbdare clipa creației. Poezia nu se măsoară cu timpul, ci cu trăirile timpului, cu zborul cuvintelor, cu bucuria proprie și dragostea de viață. Sunt mereu învăluit de oameni, adolescenți și deplâng propriul lor dor, dar și tăcerea lor. Iubesc în ei viața, deoarece a fi singur și tăcut este trist. Cuvintele poeziilor, împletite-n rimă, se nasc din lumina gândurilor, dar și din lacrimile durerii, din cenușa unui vis, din lumina unei stele... Și, cel de încercă să mă consoleze, consider că trăiește lipsit de grijă sub cuvintele simple și liniștite”.

Este original în exprimările versificate, chiar dacă derapajele lingvistice par inconștiente. Declamațiile și ticurile verbale sparg chiar canoanele, căci „clepsidra nu și-a frânt nisipul”. Mereu deține curajul de a scrie. Și-a găsit propria sa cale de exprimare și propriul stil de scriere. Prin figurile de stil, silabisirea alexandrină, prin întrebări și exclamări Vasile Bajan deține curajul de a fi și a trăi poetic, mereu conturând ceva nou în exprimarea versificată. Izvoarele lui lirice împletite cu cele muzicale la început de cale erau un pic innămolite în sensuri risipite, dar, azi, autorul liric a reușit să se autodescopere prin stilul clasic de creație. Mereu reușesc să-l descopăr și să-i relievez propria cale de afirmare în acest gen. În numele poeziei el se remarcă cu „ochi de lup”, care începe marea aventură lirică spre „conversația cu zeii”: „Prin tine visele spre cer răzbat,/ Și ce-ar fi fost, de rămâneai, femeie,/ O simplă coastă-n trupul de bărbat?”. Cu certitudine, poezia lui este un glas liric inconfundabil și mult original. De parcă mereu

prinde cuvintele în „cupa sa de polen” ca să înceapă lungul său travaliu: „Nu știu anume când și cum, sau unde,/ Tot universul înfinit, profund,/ În ochi ce-atâtea frumuseți ascund.../ Când vreau poetul ochilor să-ți fiu”. Conștiința lui se contopește cu emoțiile care nasc ritmul propriu și original, ce dă vigoare la vârsta maturității asumate azi și acum: „Căci am dorit a ochilor comoară/ S-o înțelegi cu tot cu univers...”. Aceste emoții ale inimii în raport cu gândurile sale se individualizează prin puterea cuvântului: „Nicio clepsidra nu și-a frânt nisipul/ În schimb pe-o clipă dată nouă-n plus./ Doar eu m-am frânt, uitându-ți chipul.../ Căci am rămas în loc să mă fi dus...”. Reușit își construiește o gramatică a expresiei practice prin filtrul sufletului îmbătat și răpit de emoții, căci „În jurul resemnatelor tulpini/ Petalele își lasă trandafirii/ Și nu se-adaogă din speranțele de spini...”, constituind o modalitate perpetuă de conversație cu tot și cu toate: „Dacă plecam și eu din vreme-n vreme/ Și-n așteptare mă lăsam venit/ Niciun târziu nu ajungea devreme,/ Atât de tineri am fi-mbătrânit”. Poetica nu desparte, ea unește universul prin același limbaj gramatical al emoției, căci eu „Am așteptat...de-atâtea așteptări/ Aș fi ajuns demult oriunde.../ S-a frânt și viața-n mii de întrebări/ La care moartea-mi va răspunde...”. Poezia lui leagă realitatea de durata timpului personal, interior cu expresia colectivă și cea a comunității. „De parcă nu am fi deprinși cu focul/ Iubirii ce ne mistuie pe jar,/ Lăsăm o punte să ne ia norocul/ Ce ni l-a oferit norocu-n dar.../ Deși eu pentru lumea ta sunt o scânteie,/ Iar tu-o lume-a viselor cerești...”.

Vasile Bajan este vocea emoției tuturor, iar cuvântul liric și metafora sunt forme sau explozii ale dragostei sufletului și o rechemare disperată. Pentru el nimic nu este sărac, nicio acțiune nu este

neînsemnată. Mereu caută să re-deschidă impresii cufundate în trecut sau date uitării. Dragostea de poezie i-a născut ritmul inconștientului, ritmul adevărat al vieții și al creației care oferă sens condiției umane. Poezia este o cântare a ego-ului său, căci a picat tot cerul cu lumină și a reușit să scuture praful de pe stele, deoarece a devenit „Rob al visurilor mele, ce mă-nlănțuie în treacăt,/ Închizând pe dinăuntru pleoapa ochilor cu lacăt,/ Ce mă duc în alte sfere, tras de-un tainic fir de ață,/ Unde viața n-are moarte...” și „Cine clipele-mi socoate și le-adaogă la mâine...”.

Tudor Paladi (poet, eseist, critic, istoric, editor) consemnează următoarele despre Vasile Bajan: „Conturul erotic al versurilor lui Vasile Bajan vine dintr-o chemare misterioasă a dorului de a pluti prin lume, pe nebănuitele tărâmurii ale sentimentului, ale disperării, ale pierderii, ale dezacordului, despărțirii, dar și ale bucuriei... ca o alinare a rănilor produse... Tănărul condeier reconstituie cadrul vital, atmosfera, plenitudinea, aspectele sublime ale inefabilului. Caietele caligrafice cu jar al inimii trădează o personalitate marcată de meditație și creație de lungă durată”.

Vasile Bajan, poet, scriitor, dramaturg, compozitor, profesor de muzică și sport, reușit îmbină munca de creație cu cea pedagogică. Născut la 21 februarie 1982, satul Mălăiești, Orhei, Pedagogul anului în raionul Orhei, 2012, nominalizat la Salonul Internațional de Carte, în 2006, în top „10 cele mai citite Cărți din Moldova”, autorul versurilor și muzicii Imnului Raionului Orhei, a reușit să scoată de sub tipar peste 16 cărți. Viața lui înscrie multă trudă, căci la datorie este mereu cu dăruire!

Ludmila BOTNARIUC,
Direcția Generală Educație
Orhei

INTERVIUL DE JOI

Excelență la Concursul municipal „Pedagogul anului” 2026: Elena Voloc, locul I

(Continuare din pag. 3)

Concursul contribuie la: promovarea familiei ca valoare supremă creștin-ortodoxă; formarea competențelor de comunicare

în limba română; dezvoltarea abilităților de a vorbi și a scrie românește a copiilor din diasporă; păstrarea identității culturale naționale.

- Care este crezul dumneavoastră profesional?

- Cred în educație ca forță transformatoare și în rolul profesorului ca facilitator al devenirii umane. Misiunea mea este să creez contexte în care

elevii să se simtă valorizați, provocați intelectual și încurajați să gândească critic și creativ. Educația autentică formează nu doar competențe academice, ci și caracter – oameni capabili să comunice, să coopereze și să contribuie responsabil la evoluția societății. Cred că profesorul este mâna care știe să țină unite o mulțime de caractere diferite prezente în clasă. Este mâna care, la momentul potrivit, îl va ajuta pe elev, îl va îmbrățișa, îl va îndruma, îl va opri în cazul când va greși. Este mâna care îi va îndruma visurile și îi va colora visele.

- Ce obiective vă propuneți pentru următorii ani în cariera didactică?

- Vorbind despre obiective, pe termen scurt și mediu, îmi propun: consolidarea practicilor de învățare centrate pe elev, dezvoltarea proiectelor transdisciplinare și intercul-

turale, extinderea utilizării metodelor multimodale, implicarea elevilor în proiecte cu impact comunitar, continuarea formării profesionale (cursuri, ateliere, schimburi de bune practici) etc. Pe termen lung, îmi doresc să contribui la dezvoltarea unei culturi educaționale bazate pe colaborare și inovatoare la nivel instituțional, în care fiecare elev să aibă șansa reală de a-și valorifica potențialul și în care parteneriatul elev-profesor să fie cheia către cele mai frumoase realizări.

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Promovând istoria, cultivăm memoria

Dr., conf. univ. Octavian Țicu este istoric și cercetător științific coordonator la Institutul de Istorie. A susținut teza de doctor în 2000 la Universitatea „A. I. Cuza” din Iași. A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (2019-2021), ministru al Tineretului și Sportului (2013), membru al Comisiei prezidențiale pentru studierea regimului totalitar comunist din R. Moldova (2010). Este laureat al Premiului Național al Tineretului și Sportului în Domeniul Științei și Literaturii (2004) și este decorat cu Medalia „Meritul civic” (2010). A scris 10 cărți (publicate în R. Moldova, Germania, România, Marea Britanie și SUA) și peste 100 de articole științifice.

Memoria este o trăsătură distinctivă ce ne deosebește de animale. Fără memorie și conștiință de sine un popor este o gloată lesne de manipulat. La aceste concluzii am ajuns pe parcursul anilor pornind de la cunoașterea veridică a istoriei neamului din care mă trag, implicit a satului natal – Costuleni de pe malul Prutului. Iar dragostea de istorie, evident cea veridică, vine din cei șapte ani de acasă. De la lectura cărților citite, de la profesoara de istorie Nadejda Țicu, mama istoricului Octavian Țicu, de la primul învățător în clasele primare Gheorghe Munteanu, participant la cel de-al Doilea Război Mondial. Important a fost și faptul că am avut ocazia să citesc mult și să discut cu oameni în vârstă din sat, cum a fost Ion Munteanu care, fiind născut în alt secol decât mine, era un purtător și promotor al istoriei orale necenzurate.

Peste ani, în virtutea profesiei de jurnalist, am avut ocazia, în 1992, să

fiu prezent în calitate de corespondent la războiul de la Nistru, la care au participat ca voluntari și un grup de consăteni de-ai mei, printre care și un frate. Am cunoscut, cum s-ar zice, din prima sursă adevărul crud al războiului, am încercat în măsura posibilităților în reportaje de la Radio Moldova să descriu situația reală de pe linia întâi a frontului de la Cocieri, Corjova, să vorbesc despre problemele cu care se confruntau combatanții și voluntarii, să combat falsurile și zvonurile despre cei care cu prețul vieții lor apărau independența și hotarele țării. Chiar cu riscul ca uneori, în intervale scurte de timp, să nimeresc în situații reale ale schimburilor de focuri aducătoare de moarte. Dar am avut noroc să nu mă nimerescă niciun glonț, chiar dacă mașina care ne-a transportat pe linia întâi era ciuruită suficient. Arma mea a fost cuvântul, microfonul.

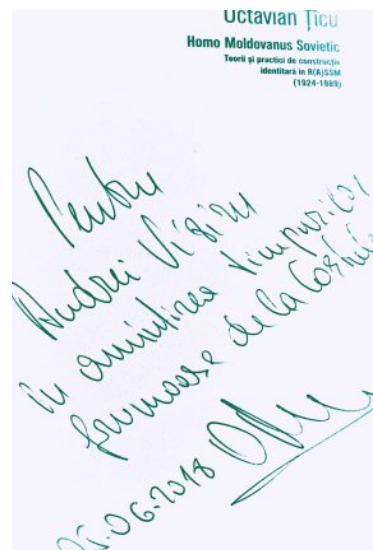
Este binevenită și oportună Decada Memoriei și Recunoștinței,

care a fost lansată în luna martie a.c. și care va fi urmată și de alte activități în acest sens. Amintim că evenimentele din cadrul Decadei Memoriei și Recunoștinței sunt organizate de Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii și Ministerul Apărării, în parteneriat cu Institutul de Istorie al USM, Agenția pentru Știință și Memorie Militară, Consiliul Memoriei, Agenția Națională a Arhivelor și Asociația Istoricilor din Republica Moldova „Alexandru Moșanu”. Este necesar să conștientizăm cât de importantă este cunoașterea veridică a istoriei noastre, pentru a nu repeta greșelile trecutului.

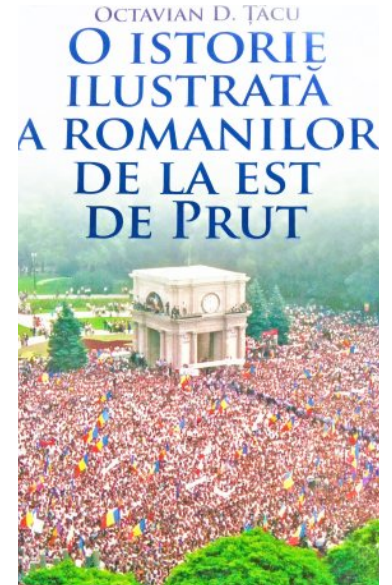
Aceste gânduri și reflecții au revenit în memorie ca un ecou de la memorabila întâlnire pe care am avut-o cu ceva timp în urmă la Liceul „Ginta Latină” din capitală, la care a participat și istoricul Octavian Țicu. Întâlnirea a fost organizată de profesoara de istorie Claudia Barbăroș, care are un parteneriat de mai mulți ani cu Biblioteca „Transilvania”, după cum și istoricul Octavian Țicu, care a participat la mai multe întâlniri cu cititorii și lansări de carte, printre care și a volumului „O istorie ilustrată a românilor de la Est de Prut”; îl recomand spre lectură pentru elevi, dar și pentru toți cei pasionați de lectură, deoarece descrie veridic evenimentele istorice pe parcursul mai multor secole, conținând numeroase documente și fotografii de epocă. Pe acel volum istoric a scris următorul autograf: „Carte pentru toți, dar în mod special pentru cititorii Bibliotecii „Transilvania”, cu prietenie, întru cunoașterea de sine. 19.05.2021. Chișinău. Octavian Țicu”. Prin cunoașterea de sine aici se are în vedere cunoașterea adevărată a istoriei și rădăcinilor noastre, a originii neamului.

Istoricul Octavian Țicu este și autorul cărții „Homo moldovanus sovietic. Teorii și practici de construcție identitară în R(A)SSM (1924 - 1980)”. Volum pe prima pagină a căruia am avut onoarea să-mi scrie un autograf: „Pentru A.V., în amintirea timpurilor frumoase de la Costuleni. 05.06.2018”. Iar recent, la Biblioteca Municipală

„B. P. Hasdeu” a avut loc lansarea cărții „Cutreierând Basarabia dezrobă”. Priveliști, oameni, fapte (iulie-septembrie 1942) de Alexandru Lascarov-Moldovanu. Ediție îngrijită, prefață, note și comentarii de Octavian D. Țicu. Pe această carte cunoscutul istoric la fel mi-a scris un autograf: „Pentru consăteanul A.V., cu prietenie, întru cunoașterea Basarabiei de război și speranță. 05.03.2026”. Această ediție cuprinde mărturiile, impresiile și notele de călătorie ale scriitorului și publicistului Al. Lascarov-Moldovanu (1885-1971), un nume aproape ne-

cunoscut pentru arealul românesc, deoarece după 1944 până la 17 aprilie 1971, când a plecat în alt tărâm, a intrat într-un con de umbră. În Dicționarul General al Literaturii Române se menționează doar că el și-a încetat „aproape complet” activitatea literară după 1944. Dar ce s-a întâmplat cu această personalitate până la decesul ei nu se pomenește nimic. Aceasta a fost „opera” regimului comunist – de a reduce la tăcere personalitățile pe care nu le-a agreat. Vorba e că acest scriitor între lunile iunie și septembrie 1942 a vizitat de patru ori Basarabia, cu misiune de apostolat și propagandă. În rezultat a apărut această carte care are patru compartimente sau capitole în care sunt descrise județele Cetatea Albă, Ismail, Ca-

hul, Lăpușna, Orhei, Tighina, Bălți, Soroca, Hotin ș.a.

După cum menționează Octavian D. Țicu pe coperta a patra, „Principalele teme ale însemnărilor de călătorie ale autorului în Basarabia sunt consecințele anului de ocupație sovietică (și nu de eliberare cum afirmă eronat unele cozi de topor, n.m. A.V.) (1940-1941), în special deportările, represiunile și lupta cu biserica românească (care n-a conținut nici acum, n.m. A.V.); opera de reconstrucție și refacere a Basarabiei de către autoritățile române; activității de redresare a spiritului și culturii românești, realizate prin intermediul școlilor, bisericilor și centrelor culturale; aspectele identitare din Basarabia”.

Cu referire la unul din poemele în proză ale Liviei Ciupercă, care întregesc cartea „Cutreierând Basarabia dezrobă”, și anume „Cântare Basarabiei...”, Octavian Țicu a subliniat niște versuri cutremurătoare: „Basarabia este, deopotrivă, și *raclă de aur în care dorm amintirile cele mari*. Sunt dureri care ard mocnind în sufețele și-n mințile românilor pentru acest *pământ vechi și scump păstrător de neuitate aduceri-aminte de vitejii voievodale*”.

Andrei VIZIRU

La Costești a fost descoperită o nouă structură de sit arheologic medieval

La situl Costești-Gârlea, Iașoveni, arheologii moldoveni au descoperit o structură de piatră aparținând unui oraș medieval din secolul al XIV-lea. Localitatea include unul dintre cele mai importante complexe arheologice din Evul Mediu al spațiului prutoniștrean, acesta fiind situat pe cursul râului Botna.

Vestigii istorice de mare valoare

Așezarea urbană, al cărei nume original nu este cunoscut, se întinde pe aproximativ 2,5 km lungime și 2 km lățime, cuprinzând structuri urbane, cetăți, necropole și numeroase vestigii medievale. Cercetările arheologice contemporane continuă, pentru a clarifica modul de organizare al orașului și destinația construcțiilor descoperite.

Vlad Vornic, directorul general al Agenției Naționale Arheologice,

a relatat că „Am identificat o structură de piatră în zona centrală a sitului, afectată parțial de lucrările de excavare în zona râului Botna, însă cercetările continuă. Vom extinde caseta de explorare pentru a analiza o porțiune mai mare și a determina destinația acestei construcții. Aceste cercetări au caracter de salvare, fiind realizate în contextul lucrărilor de decolmatăre a râului Botna, coordonate de Administrația Națională a Apelor Moldovei. Pe parcursul a două luni vom continua procedura, iar apoi vom supraveghea lucrările de excavare pentru protejarea sitului”.

Artefacte antice și medievale, expuse la Muzeul din Tartaul

Piese arheologice din epoca romană și Evul Mediu timpuriu au fost expuse la Muzeul de Istorie, Etnografie și Studiul Tineretului

din satul Tartaul, Cantemir. Artefactele au fost recuperate în urma unor intervenții de salvare realizate în mai multe situri din sudul țării. Obiectele istorice au fost transmise instituției muzeale pentru a fi conservate și valorificate în beneficiul comunității și al cercetării.

Ion Usturoi, directorul Muzeului, a declarat că „Artefactele recuperate din situri afectate de diverse lucrări sunt esențiale pentru înțelegerea istoriei regiunii. Expunerea lor înseamnă, înainte de toate, salvarea și protejarea patrimoniului arheologic național. Muzeul dispune de 8 săli expoziționale, care reunesc atât colecții etnografice, cât și un fond arheologic valoros. Avem piese de port popular, covoare, unelte tradiționale, dar și obiecte din perioada modernă și contemporană”.

La rândul său, Vlad Vornic a declarat că „Cele mai vechi exponate sunt unelte din epoca eneolitică,

provenite, cel mai probabil, dintr-o așezare preistorică încă neidentificată. În urma intervențiilor de salvare efectuate în localitățile din împrejurime, am recuperat mai multe vase de lut, dintre care două se regăsesc acum în expoziția Muzeului: unul din epoca romană și un altul vechi de circa 1000 de ani. Altă descoperire importantă este o amforă datată cu secolul al III-lea d.Hr., identificată în urmă cu aproximativ 20 de ani. Astfel se confirmă existența unei așezări romane semnificative în zonă, cu numeroa-

se situri care urmează a fi cercetate”.

Muzeul din Tartaul a fost fondat în anul 1989. Acesta funcționează într-un spațiu renovat începând din 2008 și păstrează peste 1.400 de exponate care ilustrează viața, tradițiile și istoria regiunii. Colecțiile includ documente istorice, obiecte numismatice și tehnice, fotografii și piese etnografice, dintre care 123 au fost digitalizate pentru valorificarea patrimoniului cultural local și facilitarea accesului pentru publicul larg.

Reporter UPp

„ȘCOALA VIEȚII” LA IP LT WALDORF

La sfârșit de săptămână, într-o zi de vineri cu mult soare, în data de 13 martie a.c., în incinta Liceului Waldorf din Chișinău a fost inaugurat un curs de orientare profesională cu genericul „Școala vieții”. Acesta este destinat elevilor claselor absolvente, îndeosebi celor din ciclul gimnazial, aflați pentru prima dată la răspântie de drumuri în privința alegerii viitoare profesii. Inițiativa acestui frumos eveniment aparține dnei Vera Selchin, psiholog, părinte a doi elevi de la LT Waldorf. În cadrul acestui curs de orientare profesională se preconizează întâlniri, dialoguri cu personalități notorii, reprezentanți ai diferitelor profesii, vizite la diverse instituții, întreprinderi, lecții practice, ateliere.

La lecția de inaugurare am avut onoarea să fiu invitat și eu, subsemnatul, în calitate de co-fondator al instituției. De asemenea, a fost prezent dl Petru Șarcov, economist, editor, ex-vicepreședinte al Asociației pentru promovarea pedagogiei Waldorf în Republica Moldova, fondator și primul președinte al Fundației „Inițiativa pedagogică Waldorf Moldova”. El este părinte al unui elev absolvent al ciclului gimnazial din 2014, Constantin Șarcov, care în prezent e managerul firmei „Piko-creative”, lector de design la mai multe universități, inițiator al mai multor proiecte internaționale.

În cuvântul de salut, am felicitat călduros elevii și am spus cuvinte de recunoștință și susținere dnei V. Selchin pentru inițiativa importantă. Apoi m-am axat pe următoarele trei aspecte: 1) Despre destin și destinație; 2) Despre misiunea vieții pe exemplul propriei biografii; 3) Despre „Taina destinului uman sau $1+1=6$ ” (rezumatul articolului lui Jac Moliman, pedagog Waldorf din Olanda, psihoterapeut, tradus de

mine în română și publicat în revista din România „Pământ iubit”, 2025, nr. 30, p. 65-66):

„Conform DEX-ului (p. 351), cuvântul destin are sensul de „soartă, viitor, forță sau voință supranaturală ce hotărăște tot ce se petrece în viața omului”. Fiecare are un destin, iar biografia alcătuiește soarta. Astfel că putem spune: viața echivalează cu destinul; venind pe Pământ, omul are sarcina să-l realizeze. În acest scop trebuie să-ți cunoști destinația, menirea, misiunea. Asta nu-i ușor. „Școala vieții” cred că are sarcina să ajute tinerii în această căutare.

Așa cum spune Sfânta Scriptură, omul este o ființă divină, creată după chipul și asemănarea Domnului. Ce înseamnă a fi după chipul Domnului? Dacă Dumnezeu este o trinitate, adică Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt, atunci putem afirma că și omul este o trinitate: trup, suflet și spirit. Dar ce înseamnă să fii asemenea Domnului? Care este caracteristica principală a lui Dumnezeu? El este creatorul, făuritorul Universului. Deci, a fi creator este caracteristica Lui esențială. Cred că și menirea principală a omului este să fie CREATOR (asemenea Domnului). Creator poți fi în orice domeniu

ai alege. Mă bucur că majoritatea absolvenților noștri se manifestă ca oameni creativi. Dar care este condiția indispensabilă pentru un om de creație? LIBERTATEA! Niciun pictor, sculptor, compozitor, scriitor nu poate crea o capodoperă, o operă de valoare, fiind impus de cineva, sau la dictatul cuiva. Omul poate crea ceva valoros doar cu ajutorul imaginației libere, inspirației divine, intuiției profunde.

Faptul că ați ajuns să învățați la instituția Waldorf, care promovează „educația pentru sănătate, libertate și creativitate”, nu este deloc întâmplător. Destinul v-a îndreptat aici, cu voia lui Dumnezeu, prin alegerea părinților. Pentru realizarea misiunilor voastre terestre, fiecare a avut nevoie de experiențele oferite de curriculumul Waldorf. Pentru a vă ajuta să deveniți liberi și creativi, instituția v-a oferit posibilitatea exersării diferitelor activități intelectuale (lucrările anuale), artistice (spectacole, concerte, expoziții) și fizice (olimpiada greacă, balul medieval etc.). M-am convins din propria biografie că toate experiențele ce ni le oferă destinul sunt de fapt o pregătire pentru realizarea misiunii noastre terestre. Nu vă grăbiți

să faceți o alegere pripită (pentru că-i la modă, pentru că-i bine plătită, pentru că așa vor părinții, pentru că așa a ales prietena/prietenul ș.a.). Drumuri sunt multe... dar „necunoscute sunt căile Domnului”.

De-a lungul vieții, deseori ne pomenim la răscruce. Destinul îți propune multiple alegeri. De acestea depinde soarta. Omul e liber să aleagă. Dar opțiunea adevărată este între bine și rău, între idealuri înalte sau... nu prea. În copilăria timpurie fiind întrebat „ce vei fi?”, răspundeam fără ezitare „agaron”, fiindcă tatăl meu dorea să devin agronom. La vârsta pubertății doream să fiu geolog ca să pot călători, apoi artist, ca la sfârșitul școlii medii să-mi doresc să devin istoric. Nu pedagog și cu atât mai puțin director de școală! S-au realizat visurile? Și da, și nu. Parțial. Agronom n-am devenit, chiar dacă atunci când am plecat la Chișinău, i-am promis tatei că mă duc la Institutul Agricol. O întâmplare – întâlnirea cu un fost coleg de clasă – mi-a schimbat destinul. El m-a convins să dau actele la Universitatea de Stat din Chișinău (azi USM), la filologie, la specializarea biblioteconomie. M-am lăsat „în voia sorții”. Pe atunci eram încă ateist, format la școala sovietică.

Geolog n-am devenit, fiindcă ar fi trebuit să plec departe de casă și să învăț în limba rusă. Dar interesul pentru lumea mineralelor m-a condus ulterior la elaborarea curriculumului și la predarea mineralogiei în clasa a VI-a. Artist profesionist n-am devenit, dar amator – da. Am jucat diferite roluri teatrale în spectacolele școlii Waldorf timp de circa 15 ani la rând, am activat un an împreună cu soția în cadrul colectivului de cântece și dansuri populare „Comoara” (conducător artistic Antip Țărălungă). În ultimii ani

am participat la filmarea câtorva scurtmetraje. Călător? Profesionist, nu, amator, da. Am vizitat aproape toate raioanele Moldovei și multe sate și orașe în deplasări de serviciu. Am fost în vreo 16 țări străine și sper să mai vizitez și altele. Istoric am devenit activând 12 ani ca laborant, apoi colaborator științific la Institutul de Studii Social-Politice.

Un proverb românesc spune: „Ce ți-i scris, în frunte ți-i pus”. După ce am studiat la Seminarul Waldorf din București, după ce am lucrat ca învățător-diriginte 10 ani, după ce am absolvit Seminarul Waldorf din or. Stuttgart (Germania), prin 2004, mi-am dat seama că în frunte mi-i pus să fiu *Dascăl*. Am activat 33 de ani în calitate de pedagog, dintre care 23 am fost ales de colectiv ca manager. Am înțeles din istoria vieții mele că dacă îți pui în viață idealuri cât mai înalte și nobile, lumea spirituală te ajută și-ți trimite atât oamenii potriviți, cât și mijloacele materiale necesare”.

Printre „oamenii potriviți la locul potrivit” trimiși de ierarhii a fost și Petru Șarcov, fondatorul și managerul editurii „Cu drag”, o persoană foarte modestă, evlavioasă, altruistă, cu inimă harnică și darnică, OM cu literă mare, cu cunoștințe bogate, mai ales în juridică și economie. El a fost mulți ani vicepreședintele Asociației părintești. I-am mulțumit din inimă pentru tot ce a făcut în vederea promovării ideii libertății în educația din R. Moldova. În continuarea ceremoniei de inaugurare, dl P.Șarcov a oferit un șir de sfaturi prețioase elevilor, evenimentul din acea zi dovedindu-se cât se poate de incitant și cu folos. Și cu urmări, sperăm, cât se poate de benefice pentru destinul învățăcelilor.

Liviu DASCAL,
co-fondator al LT Waldorf

PARTENERIAȚE EDUCAȚIONALE CU SPECIALIȘTI DE PESTE PRUT

Colaborare de neuitat cu cadre didactice din Neagra Șarului, jud. Suceava

Cadre didactice ale Școlii Gimnaziale Neagra Șarului, jud. Suceava, România, au participat, în perioada 18-20 martie curent, la un șir de evenimente educaționale desfășurate la IP Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan” din s. Iezărenii Vechi, Sângerei. Dragii oaspeți au fost primiți într-un cadru prietenos și profesionist. Pe parcursul celor trei zile, profesorii au luat parte la activități educaționale, schimburi de bune practici și un seminar dedicat dezvoltării profesionale care a oferit idei și perspective valoroase pentru procesul didactic.

Programul vizitei a inclus descoperirea unor repere importante ale comunității locale, precum biblioteca comunală – un spațiu consacrat educației și culturii. De asemenea, participanții au vizitat crama „Chateau Cojușna”, unde au avut ocazia să cunoască tradițiile și specificul zonei. Un moment aparte l-a constituit întâlnirea cu elevii, în cadrul căreia profesorii au prezentat povestea „Hansel și Gretel”, oferind copiilor o experiență educativă și interactivă, primită cu mult entuziasm de aceștia din urmă.

Punctul culminant al vizitei a fost semnarea acordului de înfrățire între cele două instituții, un demers ce marchează începutul unei colaborări pe termen lung, bazate pe schimb de experiență și proiecte comune. La finalul vizitei, directorul instituției gazdă, Viorica Chișari, a sublini-

at importanța acestei cooperări, exprimându-și aprecierea pentru schimbul de experiență și legăturile create între cele două comunități educaționale.

„Pentru noi, cadrele didactice și elevii de la IP Gimnaziul „Sergiu Rădăuțan”, a fost o adevărată bucurie să vă avem alături. Ați adus cu voi energie, profesionalism și prietenie, iar zilele când ne-am adunat împreună au devenit momente prețioase pentru întreaga noastră comunitate. Ne-am simțit onorați să vă fim gazde și să construim împreună această punte între școlile noastre. Colaborarea, schimbul de experiență și deschiderea dumneavoastră ne-au inspirat și ne-au confirmat faptul că educația este cu adevărat o forță care unește. Vă așteptăm oricând cu drag înapoi, ca prieteni și parteneri de suflet”, a de-

clarat directorul Gimnaziului din Iezărenii Vechi. Participanții s-au întors acasă cu noi experiențe și cunoștințe, inspirație și convingerea că astfel de parteneriate contribuie la dezvoltarea unui sistem educațional mai deschis și mai conectat la nobilul proces de împlinire a unor velleități ce animă domeniul contemporan al pedagogiei.

Cor. UPP

Elena Alistar: o viață dedicată Neamului

Scriitorul Nicolae Costenco a publicat în revista *Viața Basarabiei* (nr. 6-7, 1938) o vibrantă mărturie omagială: „D-na dr. Elena Alistar, cu prilejul împlinirii a 65 de ani de viață, a fost sărbătorită de membrii fostului Sfat al Țării, în ziua de 5 iunie a.c., în prezența oficialităților și prietenilor, la Liceul Eparhial de fete din Chișinău, conducătoarea căruia este D-sa. Știindu-ne a ne rosti dinaintea atâtor *obrazuri* istorice și strălucitoare decorații, aducem omagiul nostru pe calea mai modestă a tiparului; cuvântul nostru nu e decât un „expromt” cu rădăcini în atmosfera generală a acelei zile de sărbătoare. [...]

Ne-ai fost profetul libertății/ Și-al datoriei sol umil;/ Ai fost călăul nedreptății/ Și-al păcii jinduit copil. [...] Ți-ai împletit în păr cununa/ De-argint mulți ani de suferinți./ Rămâi de-acum pe totdeauna/ Simbol al dreptelor credinți.”

Elena Alistar: cronologia vieții și a activității

Elena Alistar – simbolul emancipării feminine în spațiul basarabean – s-a născut la 1 iunie 1873, în comuna Vaisal, județul Ismail, România, în familia preotului Vasile Balan și a soției acestuia, Elisabeta. A învățat la școala primară din Congaz, județul Cahul, urmând ulterior cursurile Școlii Eparhiale de Fete din Chișinău (1883-1890). S-a căsătorit cu tânărul teolog Dimitrie Alistar, care, devenind preot, a slujit în satele Văleni, Roșu și Zărnești din județul Cahul, precum și în Răzeni, județul Chișinău. Urmându-și soțul în aceste localități, Elena Alistar a profesat ca învățătoare. La Răzeni a organizat șezători și cursuri pentru adulți în limba română și a inițiat acțiuni culturale la care participa și Ion Pelivan – un pilon neclintit al cauzei naționale. După moartea prematură a soțului, în anul 1909, beneficiind de sprijinul lui Constantin Stere, devine studentă la Facultatea de medicină a Universității din Iași (1909-1916). Aflată în anul V de studii, s-a deplasat ca voluntară, împreună cu sora sa, în județele Gorj și Teleorman, pentru a ajuta la combaterea holerei și a tifosului exantematic. Pentru acest devotament, a fost decorată de către regele Carol I al României cu medaliile „Bărbăție și Credință” și „Meritul Sanitar”. De menționat că parcursul universitar a contribuit nu doar la formarea medicului Elena Alistar, ci și la modelarea unei proeminente personalități, care a avut un rol esențial în mișcarea de

eliberare națională din anii 1917-1918 din Basarabia, precum și în dezvoltarea învățământului și culturii românești în ținut (despre această perioadă efervescentă din istoria Basarabiei, Elena Alistar a scris în materialul său memorialistic *Amintiri din anii 1917/1918*, publicat pentru prima dată în revista *Patrimoniul* (nr. 3, 1991), mulțumită istoricului Ion Țurcanu și echipei redacționale). A militat fervent pentru unirea Basarabiei cu România, organizând în acest scop un grup de propagandă a ideilor unioniste în teritoriile de dincolo de Prut.

La 19 august 1914, pe când își vizita părinții la Răzeni, a fost arestată de jandarmeria țaristă pentru „activitate naționalistă” și, timp de 45 de zile, s-a aflat în penitenciarul din Chișinău. A fost eliberată din lipsă de probe. S-a retras la Iași, fiind mobilizată ca medic militar la 16 august 1916. În toamna aceluiași an s-a angajat ca medic la spitalul din Costujeni, de lângă Chișinău, unde a activat până la 1 decembrie 1918.

Elena Alistar a participat la constituirea Partidului Național Moldovenesc în aprilie 1917, reprezentând fracțiunea *Blocul Moldovenesc*. Tot în 1917, a fondat Societatea Culturală a Femeilor Studente la Medicină *Făclia* și Liga Culturală a Femeilor din Basarabia. Prin intermediul acestora, a pledat cu hotărâre pentru egalitatea de șanse și drepturi, organizând o serie de manifestări orientate spre semnalarea statutului defavorizat al femeii în societate.

În octombrie 1917, Elena Alistar a fost aleasă deputată în Sfatul Țării, din partea ținutului Cetatea Albă, reprezentând Liga Culturală a Femeilor din Basarabia în cadrul Blocului Moldovenesc. A fost membră în comisiile de redacta-

re și școlară ale Sfatului Țării. În această calitate, a susținut un șir de inițiative pentru dezvoltarea învățământului, culturii. La 24 ianuarie 1918, în ziua proclamării independenței Republicii Democratice Moldovenești, Elena Alistar, referindu-se la importanța culturii afirma: „Numai ridicând cultura fiecărui popor se pot înfăptui marile gânduri ale omenirii”.

Într-un alt discurs, rostit la 11 februarie 1918, Elena Alistar se adresa basarabenilor nehotărâți și dezorientați, îndemnându-i: „Acum ori niciodată, noi trebuie să ne unim...! Orice moldovean, fie el cât de democrat, trebuie să înțeleagă aceasta și să facă tot ce se poate, să aducă orice jertfă, pentru a înfăptui această Unire”. La 19 februarie 1918, a publicat un alt apel către moldovenii din Basarabia: „Vouă, tuturor, mă adresez cu această scrisoare pornită din adâncul sufletului meu, ce bate în folosul neamului. Acum să ne unim cu toții cu dragoste către neam și să lucrăm cât mai energic ca să putem da acum, având puterea în mâini, roade cât mai bogate și frumoase”.

Pe 27 martie 1918, în calitate de membră a Sfatului Țării, a votat Unirea Basarabiei cu România. În articolul său *Fizionomia socială și politică a Sf. Țării*, publicat în revista *Viața Basarabiei* (nr. 4-5, 1933), Elena Alistar afirma că Sfatul Țării „a fost un organ în spiri-

ritul democratic și național, un organ născut din totalitatea poporului basarabean, [...] când acest popor trebuia să-și autodetermine soarta și-a expus prin Sfatul Țării toate aspirațiunile. Acest organ deci a avut tot dreptul să înfăptuiască Unirea, după cum a și înfăptuit-o”. În același articol, Elena Alistar aprecia rolul covârșitor al lui Constantin Stere în desăvârșirea unității naționale de la 27 martie 1918: „Nu pot termina, fără a spune câteva cuvinte despre d-l Stere,

om cu o cultură vastă, om cu mare dragoste pentru neam, om care a iubit mult Basarabia. [...] D-sa a avut mare rol în aducerea la bune sentimente pentru Unire a celor, care se îndoiu că se vor păstra libertățile după Unire”.

La 1 decembrie 1918, Elena Alistar a fost numită directoare a Școlii Eparhiale de Fete din Chișinău, pe care a condus-o cu o implicare totală până în anul 1938, reușind să o transforme într-o instituție de învățământ de elită pentru Basarabia. A impus în școală un model bazat pe disciplină riguroasă și pe cunoștințe temeinice, cultivând totodată, în rândul elevelor, simțul datoriei civice și al demnității naționale.

Elena Alistar a făcut parte din comitetul de conducere al Asociației pentru Emanciparea Civilă și Politică a Femeilor Române (A.E.C.P.F.R.), care s-a constituit la Iași, pe 30 iulie 1918. La sfârșitul anilor '20, a fondat în Basarabia filiala Grupării Femeilor Române, a cărei scop era educarea femeilor pentru a-și putea exercita drepturile dobân-

dite. S-a remarcat, de asemenea, în activitatea Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române, care își desfășura activitatea sub patronajul doamnei Alexandrina Cantacuzino, figură emblematică a mișcării feministe.

Odată cu anexarea Basarabiei, în 28 iunie 1940 de către URSS, Elena Alistar s-a refugiat în România. După ce a locuit o vreme la Iași, a fost arestată de regimul comunist și trimisă la Pucioasa, județul Dâmbovița, unde a și decedat la 10 ianuarie 1956. În anul 1963, prin stăruința preotului Dimitrie Balaur, rămășițele pământești ale Elenei Alistar au fost aduse la Cimitirul Șerban Bellu din București, în cavoul familiei Isanos.

Maria Vieru-Ișaeu, cercetător științific, preocupată inclusiv de starea mormintelor membrilor Sfatului Țării, relatează în cadrul unor interviuri despre descoperirea locului de veci al Elenei Alistar, precizând că a aflat despre mormânt de la fostele eleve ale regretatei, care, împreună cu membrii familiei Isanos (Elena Alistar era mătușa Magdei Isanos)

s-au ocupat de îngrijirea lui. „Cu timpul însă mormântul a devenit tot mai singuratic, pe măsură ce mureau contemporanii ei grijului. [...] Când sunt la București „desțelenesc” mormântul de „chirău”, iarba cu rădăcini adânci și vânoase, plecând din Cimitirul Bellu cu sentimentul datoriei împlinite. Lucrul acesta trebuie să devină însă grija permanentă a unei instituții. Chiar a unor instituții. Memoria și respectul față de înaintași trebuie să se manifeste și prin astfel de fapte... Aș zice – în primul rând prin astfel de fapte... Cine va ajunge la mormântul Elenei Alistar – cu acest prilej îndemnăm cât mai multă lume să facă acest lucru, va citi pe cruce: „Alistar Elena / 1871-1955”. Ambele date – anul nașterii și anul morții, sunt greșite”.

Este îmbucurător faptul că, la împlinirea a 104 ani de la Unirea Basarabiei cu România, în data de 27 martie 2022, Preasfințitul Părinte Veniamin, Episcopul Basarabiei de Sud, a oficiat în Cimitirul Bellu din București, la mormântul Elenei Alistar, un pios paras-tas întru veșnica sa pomenire și spre cinstirea crezului său lăsat posterității.

Elena Alistar în conștiința generațiilor actuale

„Vă rog să vă mai aduceți aminte și de mine...”

(Elena Alistar, *Pucioasa*, 6 ianuarie 1956)

În Republica Moldova, memoria luptătoare pentru cauza națională este înveșnicită prin redenumirea unei străzi din mun. Chișinău cu numele Elenei Alistar. Este o stradă scurtă, paralelă cu străzile Liuba Dimitriu și Frumușica din sectorul Botanica. De asemenea, în memoria ei, la împlinirea a 123 și, ulterior, a 150 de ani de la naștere, Poșta Moldovei i-a omagiat personalitatea prin emiterea unor mărci poștale comemorative.

O instituție de învățământ din Chișinău onorează, prin numele său, memoria deputatei Sfatului Țării. Astfel, de la 1 septembrie 2002, Școala de cultură generală nr. 28 din sectorul Botanica a fost reorganizată în Liceul Teoretic cu Profil de Arte „Elena Alistar”.

În același spirit de prețuire, la 31 august 2014, în raionul Căntemir a fost creat Despărțământul ASTRA „Elena Alistar”, având ca scop promovarea valorilor culturale și a identității românești în regiune. O altă mărturie a memoriei sale se află în satul Roșu, Cahul, unde la 27 martie 2025 a fost inaugurat bustul Elenei Alistar. Numele acesteia este purtat cu cinste și de biblioteca din satul Răzeni, raionul Ialoveni.

În ultimii ani, semnificația istorică a zilei de 27 martie este marcată în școli, muzee de profil și biblioteci prin numeroase manifestări de omagiere a membrilor Sfatului Țării, printre aceștia Elena Alistar afirmându-se drept simbolul feminin incontestabil al acelei epoci.

Rodica SOLOVEI,
dr. în istorie, conf. univ.,
Universitatea Pedagogică „de Stat „Ion Creangă” din Chișinău;
Muzeul Național al Literaturii Române

HERMENEUTICA LITERARĂ ÎN UNIVERSUL VICTORIEI FONARI

„Între adevăr și frumusețe, aleg
Cuvântul care le unește”

Victoria Fonari

Într-o geografie a spiritului unde rigoarea ideii se întâlnește cu arderea metaforei, destinul scriitoarei Victoria Fonari se configurează ca o sinteză rară între vocația științifică și neliștea lirică. Născută la 8 martie 1975, într-o familie de intelectuali din Chișinău, ea moștenește nu doar un nume, ci o tradiție a reflecției: mama, Eugenia Fonari, doctor în filosofie, și tatăl, Serafim Fonari, lider sindical în domeniul culturii, îi oferă un orizont în care cultura nu este ornament, ci respirație cotidiană.

Formarea sa la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi” și apoi la Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova – prima promoție cu specializarea limba și literatura română și limba latină – marchează începutul unei duble fidelități: față de filologia clasică și față de pulsația contemporaneității. Teza de licență, „Ecouri ciceroniene în creația lui Nicolae Costin”, anunță direcția unei conștiințe hermeneutice: lectura ca dialog peste timp, ca punte între retorica antică și identitatea modernă.

Doctoratul, susținut în 2001, cu tema „Factorul intelectual și sentimental în creația lui Aureliu Busuioc”, instituie o axă definitorie a întregii sale opere: tensiunea fertilă dintre rațiune și afect. În această dialectică se regăsește atât cercetătorul, cât și poetul. Intellectul nu anulează vibrația, iar emoția nu dizolvă structura – dimpotrivă, ele coabitează într-o arhitectură a sensului.

Cartea „Hermeneutica literară” (2007) devine un reper pentru spațiul academic din Republica Moldova, fiind prima sistematizare amplă a legităților hermeneutice în acest context cultural. Prin monografiile dedicate unor autori precum Aureliu Busuioc, Victor Teleucă, Grigore Vieru, Leonida Lari, Nicolae Dabija, Leo Butnaru ș.a., Victoria Fonari propune nu doar analize, ci veritabile reconstituiri ontologice

ale opere. Hermeneutica sa nu este un exercițiu tehnic, ci o formă de empatie metodică: textul este privit ca organism viu, iar interpretul – ca mediator între mit, limbaj și istorie. Volumele de cercetare – de la „Hermeneutica mitului antic în poezia din Republica Moldova (1990–2010)” la „Mitologie” (2024) – relevă o preocupare constantă pentru mit ca structură profundă a imaginarului. Mitul nu este, în viziunea sa, o relicvă arhaică, ci un cod activ, reconfigurat în modernitate. Astfel, discursul științific capătă accente lirice, iar demonstrația devine uneori confesiune mascată.

În paralel, poeta își construiește propriul univers simbolic. Debutul cu „Zbor în antiteză” (2000) anunță o voce care își asumă contradicția ca motor al creației. Volume precum „Sarea pasiunii”, „Aleile de corali”, „Umbra fulgului”, „La marginea absolutului” sau „Olimp & Hades” trasează un itinerar al căutării: între sacru și profan, între teluric și transcendent. Titlurile însele sugerează o poetică a limitelor – marginea absolutului, clepsidra fericirii, portalul inimii – unde timpul, iubirea și identitatea sunt interogate cu luciditate și ardere. Poemele sale, traduse în numeroase limbi, confirmă deschiderea interculturală a unei sensibilități care depășește granițele geografice. Totuși, centrul gravitațional rămâne Chișinăul – oraș transfigurat și în literatura pentru copii. În cărți precum „Abecică”, „Școala steluțelor”, „Jurnalul micului cititor din Chișinău” sau „Pe spina unui leu în orașul Chișinău”, spațiul urban devine teritoriu inițiativ. Copilul este invitat să descopere orașul ca pe o hartă afectivă, unde Sala cu Orgă sau străzile vechi pulsează de istorie și mister. Pedagogia se împletește aici cu povestea, iar didacticul se topește în imaginar.

Activitatea sa universitară, desfășurată neîntrerupt din 2001 la USM, precum și implicarea în viața literară – ca membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și președinte al Filialei Chișinău a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România – conturează un profil de intelectual angajat. A consolidat membrii Filialei Chișinău,

Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România, în antologia *Timpul ancorat în presă: interviuri, cronici, articole* (prefață: Dan Constantin, președinte al UZPR).

Cele peste 120 de articole științifice publicate în spațiul european confirmă o prezență activă în circuitul ideilor. În esență, Victoria Fonari reprezintă un model de convergență: între cercetare și creație, între tradiție și modernitate, între rigoare și sensibilitate. Opera sa demonstrează că hermeneutica nu este doar o metodă de interpretare, ci o formă de a fi în lume – o disponibilitate de a asculta textul, mitul, orașul, copilăria, propria inimă.

„Poezia Victoriei Fonari se înscrie într-un lirism al interiorizării, în care tensiunea metafizică și confesiunea discretă construiesc un univers al neliștii ontologice și al căutării identitare”, spune academicianul Mihai Cimpoi.

Distincții și titluri onorifice (selectiv)

Premiul „Vasile Coroban” (2014) – exegeze filologice, acordat pentru monografia „Proiecții ale mitului în creația lui Victor Teleucă, Leo Butnaru, Arcadie Suceveanu”, în cadrul Salonului Internațional de Carte, organizat de Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Comisia Națională pentru UNESCO.

Gradație de merit (2012-2014; 2014-2016) – acordată în cadrul Universității de Stat din Moldova.

Medalia de bronz la Euroinvent 2021 (ediția a XIII-a) – pentru cartea de fotopoeme „Olimp & Hades, sub patronajul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării din România și al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Medalia de bronz la Euroinvent 2022 (Iași) – pentru studiul monografic „Hermeneutica mitului antic în poezia din Republica Moldova (1990–2010)”.

Premiul „Cartea cognitivă” (2022) – acordat la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret pentru „Jurnalul micului călător din Chișinău” de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”.

Medalia de bronz la Euroinvent 2024 (Iași) – pentru lucrarea „Creația lui Nicolae Dabija sub semnul orfic”.

Premiul special „Nicolae Dabija” (2024) – pentru contribuția adusă la promovarea culturii române în Basarabia și Bucovina de Nord, acordat în cadrul manifestării naționale *Toamna Bacoviană* a membrilor Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România.

Astfel, destinul său intelectual și poetic poate fi citit ca o clepsidră a sensurilor: într-o parte, nisipul conceptelor; în cealaltă, pulberea de lumină a metaforei. Iar între ele, o conștiință care știe că adevărul nu se impune, ci se revelează prin dialog – cu literatura, cu timpul, cu sinele. Și ca să vă convingeți de amprente literare și culturale ale ilustrei scriitoare basarabene Victoria Fonari, să ne delectăm cu câteva poezii din creația sa inedită de valoare universală.

Flori de tei

Au căzut pe ridurile pietonalelor
din Chișinău

Fisurile se transformă
în râuri de aur
Polenul ne visează furnici
Iar firea de titan ne frânge –
nu mai putem fi mici.
Doar florile de tei ne învăluie
Ceva din noi se năruie
Parfumul auriu destăinuie:
Primăvara conține piatra filosofală
care ne readuce (sau: resuscită)

Și moartea nu mai are nicio
tandrețe,

Iar florile de tei
se macină din cerul înstelat

Pe stradă, în mulțime,
Suntem doar doi
îmbrățișați în undele stelare
în parfumuri de tei
ce strânge în petale Soare.

Oare ce spune primăvara?

Primăvara e purtătoarea mea
de cuvânt,

Păsărea ne arată cerul,
Mugurii – adâncul oceanelor

stelari.

Mă întrebi: Ce spune primăvara?
Să te alint în îmbrățișări.

Precizezi: Unde te cheamă
primăvara?

Să descoperim lumea,
Ținându-ne de mână.

Sunt atâtea de aflat,
Împreună primăvara e mai
primăvară.

Vreau să rămân în primăvară

Foșnesc frunzele amar
În decolteu sentimental,
Vreau să revin în primăvară
Prin ploaia rece devastate,
Prin străzi din curcubeie innodate.
Vreau să trăiesc în primăvară
În muguri de cireși zgloabii,
În care se-ascund poezii.
Și fie frigul de afară,
Să alunge tot ce e duios,
Iar scârțâitul de metal
Să nimicească sunetul melodios,
Iar eu rămân în primăvară,
Închid în gânduri toamna,
Îngenunchez și scriu pe frunze:
„Trăiesc în primăvară!”

Ludmila SOCHIRĂ,
scriitoare

Germania: Clinica universitară „Charité” va analiza impactul curativ al muzicii

Clinica universitară „Charité” din Berlin și Orchestra Filarmonică din capitala Germaniei vor implementa un proiect de cercetare privind influența muzicii asupra sănătății și calității vieții. Acordul de cooperare vizează dezvoltarea unor studii interdisciplinare de medicină, neuroștiințe și artă, în scopul analizării modului în care procesele muzicale pot contribui la tratament, menținerea sănătății mintale și prevenție.

Reamintim că la clinica „Charité”, cea mai mare unitate spitalicească din Europa, i-a fost salvată, în anul 2020, viața opozantului rus Aleksei Navalni, după otrăvirea cu „Novi-

ciok” provocată de regimul odios al lui Putin. Instituția este renumită prin cercetări biomedicale deosebit de avansate, iar Orchestra Filarmonică din Berlin reprezintă una dintre cele mai prestigioase centre muzicale la nivel mondial, implicată și în susținerea tinerelor talente.

Heyo K. Kroemer, președintele Consiliului de administrație al spitalului „Charité”, a

menționat că „Relaționarea și colaborarea cu orchestra filarmonică deschide noi perspective la intersecția dintre medicină, știință și cultură. Împreună ne propunem să analizăm cum procesele muzicale pot aduce diverse cunoștințe în practica medicală și în societate”.

La rândul său, Andrea Zietzschmann, directorul Fundației Orchestrei Filarmone din Berlin, a specificat că „Muzica emoționează, unește și poate contribui la îmbunătățirea sănătății. În plus, ea are un aport extrem de benefic asupra calității vieții”.

De remarcat că în cadrul proiectului comunitatea muzicală va avea o dublă postură: ca partener de cercetare și ca obiect de studiu. De asemenea, se va analiza modul în care muzica poate contribui la creșterea

capacității de muncă și recuperarea organismului după perioade dificile de diferit gen. Reprezentanții Filarmonicii din Berlin susțin că există dovezi științifice incontestabile cu privire la efectele benefice ale muzicii asupra stării de sănătate.

Este de menționat că partenerii au planificat să organizeze evenimente dedicate publicului larg, inclusiv concerte interactive și inițiative bazate pe muzică în sfera sănătății. Printre direcțiile de cercetare prioritare se regăsesc studiile de fiziologie muzicală, activități de analiză a unor baze neurobiologice ale percepției muzicii, precum și de dezvoltare a unor aplicații tehnologice în mediul digital.

Cor. UPP

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: universs2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEP „Tipografia Centrală”. Tiraj: 469 ex. Comanda nr. 2886

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

REDACTOR-ŞEF ► Oxana Paraşciuc
REDACTOR PRINCIPAL ► Iulian Bogatu
REPORTER ► Silvia Țurcan
CORECTOR ► Elvira Țăganaş-Pântea
MACHETATOR ► Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>